

Opinia na temat zgodności z przepisami o ochronie środowiska dokumentu pn.
„Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia pn.
‘Budowa Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla
Małopolski Zachodniej na działkach nr 453/3, 453/4, 456/7, 456/8, 757/5, obręb
Luszowice, Gmina Chrzanów”

- I.** Przedmiotem analizy jest raport o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia pn. „Budowa Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla Małopolski Zachodniej”, dalej zwany „raportem”.
- II.** Raport został opracowany na potrzeby postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Dokument jest przedmiotem konsultacji społecznych i uzgodnień z organami współpracującymi w procedurze oceny oddziaływania na środowisko.
- III.** Część tekstowa raportu, bez dodatkowych załączników, obejmuje 328 stron. Jest on datowany na maj 2010 r. Raport został opracowany przez zespół 9 autorów i jest firmowany przez Małopolskie Biuro Konsultingowo – Marketingowe – ochrona środowiska s.c. Niniejszą opinię sformułowano na podstawie analizy elektronicznej wersji raportu, umieszczonej w internecie¹.
- IV.** Celem niniejszej opinii jest wskazanie, czy zawartość raportu jest zgodna z przepisami:
- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziela społeczeństwu w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
 - dyrektywy 85/337/EWG w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska,

¹ <http://www.chrzanow.pl/index.php?id=4721> , <http://eko.chrzanow.pl/index.php?id=4753>

- rozporządzenia 1083/2006 WE ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności,
- wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych.

Poza zakresem niniejszej opinii jest ocena zaproponowanych w raporcie rozwiązań technicznych i technologicznych. Istotą niniejszego dokumentu jest wskazanie, czy zawartość raportu, jako dokumentu którego ramy wyznaczają przepisy prawa polskiego i wspólnotowego, spełnia wymagania prawne i formalne.

V. Istotą niniejszej opinii nie jest wytykanie istniejących w raporcie błędów językowych i błędów w nazewnictwie, niemniej należy wskazać na to, że część przywoływanych w raporcie aktów prawnych jest już nieaktualnych. Przykładem jest Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (str. 15 i 20) lub Dyrektywa Rady 2006/12/WE w sprawie odpadów (str. 19). Podobną kwestią jest przywoływanie nieaktualnej literatury, która została zmodyfikowana i rozszerzona w kolejnych latach – np. raport na str. 41 przywołuje publikację pt. „Określenie wymagań dla kompostowania i innych metod biologicznego przetwarzania odpadów” z 2005 r., podczas gdy właściwym dokumentem do przywołania winna być publikacja Ministerstwa Środowiska z 2008 r. „Wytyczne dotyczące wymagań dla procesów kompostowania, fermentacji i mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (według stanu prawnego na dzień 15 grudnia 2008 r.)”.

VI. Raport w żadnym miejscu nie odnosi się w konkretny sposób do ustaleń wynikających ze strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla dokumentów, z których wynika zasadność budowy spalarni odpadów. Odnosi się on jedynie do dokumentów strategicznych, z których wynika (lub może wynikać) realizacja omawianego przedsięwzięcia. W przypadku tak szczególnego przedsięwzięcia jakim jest instalacja zagospodarowania odpadów z dużej części obszaru województwa małopolskiego, tego typu odwołania wydają się być szczególnie potrzebne. Należy w tym miejscu podkreślić, że w raporcie uderza brak konkretnych stwierdzeń na temat zgodności planowanego przedsięwzięcia z obowiązującym „Planem gospodarki odpadami województwa

małopolskiego 2010” oraz obowiązującym „Programem ochrony powietrza dla województwa małopolskiego”. Uchybienie to należy uznać za istotne, gdyż zgodność przedsięwzięcia z planem gospodarki odpadami jest wątpliwa (np. pod względem wielkości obszaru, z którego odpady miałyby trafiać do spalarni w Chrzanowie), natomiast z programu ochrony powietrza wynikają istotne ustalenia dla koniecznej do rozstrzygnięcia (na etapie OOS!) kwestii możliwości przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego (o którym mowa w dalszej części opinii).

VII. Jedną z kluczowych płaszczyzn oceny oddziaływania na środowisko jest rozpatrzenie (i porównanie, m.in. pod kątem oddziaływania na środowisko) alternatywnych sposobów realizacji przedsięwzięcia (w tym – alternatywnych sposobów osiągnięcia danego celu). Przedstawiony w raporcie wachlarz wariantów jest szeroki i kompletny, przedstawia się bowiem kilka możliwych wariantów technologicznych i lokalizacyjnych. Jednak głębsza analiza prowadzi do wniosku, iż analiza rozpatrywanych możliwości nie została przeprowadzona w pełni odpowiedni sposób.

VIII. Przedstawione w raporcie warianty nie zostały porównane pod kątem ekologicznym i ekonomicznym. Raport wskazuje, że wariant wnioskodawcy jest wariantem najbardziej korzystnym dla środowiska, niemniej teza ta nie jest w wystarczający sposób poparta faktami. Brakuje np. porównania wszystkich wariantów pod kątem: globalnej emisji gazów cieplarnianych (nie tylko CO₂), globalnej gospodarki energetycznej, kosztów eksploatacyjnych, analizy cyklu życia (LCA) oraz faktycznej możliwości zagospodarowania odpadów poprocesowych (i kosztów tego zagospodarowania). Kryteria te są obecnie kluczowymi dla podejmowania racjonalnych decyzji o wyborze systemu gospodarki odpadami.

Wydaje się, że analiza wariantowa powinna posługiwać się rozbudowanym aparatem analizy wszystkich długoterminowych i całościowych skutków środowiskowych. Można chociażby odnieść do wyników miarodajnych projektów analitycznych przeprowadzonych w zachodniej Europie, m.in.:

- „Greenhouse Gas Balances of Waste Management Scenarios” (2008) – projekt porównujący 24 modele systemów zagospodarowania odpadów komunalnych pod kątem emisji gazów cieplarnianych²;

² <http://www.london.gov.uk/mayor/environment/waste/docs/greenhousegas/greenhousegasbalances.pdf>

- „Costs of energy from waste technologies” (2008) – projekt porównujący koszty eksploatacyjne związane z energetycznym wykorzystaniem odpadów³;
- „Waste Management Options and Climate Change” (2001) – dokument Komisji Europejskiej porównujący technologie zagospodarowania odpadów pod kątem zmian klimatycznych⁴;
- „The Use of Life Cycle Assessment Tools for the Development of Integrated Waste Management Strategies for Cities and Regions with Rapid Growing Economies” (2005) – projekt porównujący systemy gospodarki odpadami komunalnymi pod kątem analizy cyklu życia LCA⁵.

Z analizy ww. dokumentów dość często wynikają kluczowe dane na temat racjonalności podejmowania decyzji o budowie obiektów gospodarki odpadami. W interesie wnioskodawcy, a przede wszystkim w interesie publicznym leży podjęcie właściwej decyzji w oparciu na sprawdzone modele wykorzystywane w krajach o wyższym stopniu rozwoju technologicznego.

W świetle powyższego należy zarzucić raportowi, że dokonując porównania różnych metod zagospodarowania odpadów względem emisji gazów cieplarnianych (str. 93) dokonał przedstawienia jedynie dwóch metod – składowania i spalania odpadów. Należy to uznać za zabieg zdecydowanie niewystarczający i subiektywnie nakierowany na wykazanie, że proponowana opcja jest wariantem najkorzystniejszym dla środowiska. Niemniej, przedstawiona analiza nie pozwala na prawidłowe i odpowiednio uargumentowane orzeczenie co do tego, czy proponowany wariant jest najbardziej korzystny dla środowiska.

IX. W kontekście powyższych zarzutów co do braku kompleksowej oceny oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia, należy podkreślić bardzo istotny (szczególnie w polskich uwarunkowaniach) mankament, jakim jest brak kompleksowej analizy porównawczej pod kątem możliwości zagospodarowania odpadów poprocesowych z procesów spalania i procesów mechaniczno – biologiczno przetwarzania odpadów.

³ <http://www.london.gov.uk/mayor/environment/waste/docs/efwtechnologiesreport.pdf>

⁴ http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/climate_change.pdf

⁵ <http://www.iwar.bauing.tu-darmstadt.de/abft/Lcaiw/m/main.htm>

X. Opis oddziaływań aerosanitarnych generowanych przez planowaną instalację na pozór wydaje się być szeroki i kompleksowy, jednak jego analiza prowadzi do wniosków, iż znaczna część danych i obliczeń ma charakter prowizoryczny.

1. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na to, że raport nie zawiera obliczeń emisji z instalacji – przedstawia jedynie dane dotyczące rozprzestrzeniania emisji (niepełne – bez PCDD, PCDF i B(a)P), przy czym raport nie przedstawia podstaw do przyjęcia że założona wielkość emisji została prawidłowo oszacowana.

Jest to istotnym brakiem, ponieważ prognoza rozprzestrzeniania wymaga podstawy, jaką jest wiedza o tym co będzie emitowane z instalacji, w jakim stężeniu i w jakich ilościach. Wprawdzie przedstawiono w raporcie emisję substancji gazowych i pyłowych w spalinach za kotłem (surowych) – ale nie wiadomo na jakiej podstawie dokonano tego wyliczenia, autorzy wskazują jedynie na „*opracowanie własne*”, nie przedstawiając co właściwie się za tym kryje i na jakiej podstawie dokonano „*opracowania własnego*”, stanowiącego dane wyjściowe do emisji zanieczyszczeń. Brak wskazania metodologii dokonywanych prognoz jest uchybieniem opiniowanego raportu. Ta sama sytuacja dotyczy danych o granicznych emisjach i wielkości emisji zanieczyszczeń po oczyszczeniu spalin – wszędzie jako źródło podaje się nieokreślone „*opracowanie własne*”, nie przedstawiając przy tym metodologii i obliczeń.

2. W raporcie wskazano wprost, że prognoza emisji oparta jest o założenie, że wielkość emisji zanieczyszczeń oszacowano jako zgodną z BREF (str. 154) oraz maksymalne (graniczne) emisje zanieczyszczeń do powietrza wynikające z gwarantowanych standardów emisji zgodnych z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie standardów emisyjnych i dyrektywą 2000/76/EW. Treść raportu nie daje podstaw do uznania, że emisja z planowanej instalacji będzie taka, jak wskazują standardy emisyjne lub BREF. Wobec braku wyliczeń dokonanych w stosunku do danej konkretnej instalacji, spalającej takie a nie inne paliwo w danych konkretnych warunkach – nie można bezkrytycznie przyjąć tez autorów na temat wskazywanej przez nich wielkości emisji.
3. Raport nie przedstawia morfologii spalanych odpadów. Brak znajomości charakterystyki fizyko – chemicznej spalanych substancji (w tym przypadku – odpadów komunalnych) przekłada się na brak możliwości wyliczenia emisji zanieczyszczeń (oraz zapotrzebowania np. na olej opałowy do zasilenia palników). Minimum kluczowej wiedzy powinno obejmować dane na temat prognozowanej

wartości opałowej, zawartości ogólnego węgla organicznego oraz zawartości metali ciężkich i innych substancji niebezpiecznych.

4. Raport pomija istotne kwestie związane z emisją pyłu PM 2,5 oraz benzo(alfa)pirenu z instalacji, co należy uznać za istotne uchybienie. Należy podkreślić, że strategiczne uwarunkowania ochrony środowiska, wynikające m.in. z dyrektywy CAPE (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy) kładą bardzo duży nacisk na kwestię ochrony środowiska ultradrobny pyłem PM 2,5 czy też właśnie B(a)P. Raport nie odnosi się do programu ochrony powietrza, co jest koniecznością z uwagi chociażby na możliwość kumulowania się oddziaływań. Dane wynikające z POP powinny stać się istotną podstawą do oszacowania faktycznych skutków emisji zanieczyszczeń do powietrza. Oparcie się jedynie o uzyskane z WIOŚ dane o tle emisji w tym przypadku można uznać za działanie niewystarczające.
5. Istotnym brakiem opiniowanego raportu jest brak obliczeń rozprzestrzeniania takich zanieczyszczeń jak dioksyny, furany i substancje organiczne (w postaci gazów i par, w przeliczeniu na całkowity węgiel organiczny TOC), a w konsekwencji – wpływu tych zanieczyszczeń na stan powietrza atmosferycznego. Dla przeprowadzenia pełnej analizy dowodowej dokonanie takich obliczeń jest niezbędne – co jest dodatkowo uzasadnione koniecznością odniesienia się do powszechnie występujących obaw społecznych związanych z emisją tych właśnie substancji.
6. W celu orzeczenia dopuszczalności realizacji przedsięwzięcia, niezbędnym jest analiza inwestycji pod kątem możliwości przeprowadzenia odpowiedniego postępowania kompensacyjnego. W związku z faktem, iż na terenie aglomeracji występują przekroczenia standardów jakości powietrza skutkujące koniecznością opracowania programu ochrony powietrza, koniecznym jest odniesienie się autorów raportu do wymagań art. 225-229 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. Przepisy te mówią, że na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy jakości powietrza, wydanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza dla nowo budowanej instalacji jest możliwe jedynie wtedy, jeżeli zostanie zapewniona odpowiednia redukcja ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów powodujących naruszenia tych standardów, wprowadzanych z innych instalacji usytuowanych na tym obszarze. Łączna redukcja ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów z innych instalacji powinna być o co najmniej 30 % większa niż ilość gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania

do powietrza z nowo zbudowanej instalacji. Jeżeli osiągnięcie takiej redukcji okazałoby się niemożliwe, planowana instalacja nie zostałaaby dopuszczona do użytkowania. Wydanie pozwolenia na budowę nowej instalacji powinno być poprzedzone przeprowadzeniem odpowiedniego postępowania kompensacyjnego, w którym powinni uczestniczyć operatorzy innych instalacji, którzy wyrazili zgodę na ograniczenie ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów. Kwestia ta powinna być wstępnie przeanalizowana już na etapie wydawania decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych.

7. Innym mankamentem jest brak oceny związanej z emisją amoniaku do powietrza. Faktem jest, że emisja tej substancji do powietrza nie jest normowana prawem polskim lub dyrektywą Unii Europejskiej (jest natomiast ustalana w przepisach niektórych krajów europejskich), niemniej jest ona istotna dla przeprowadzenia należytej analizy ryzyka środowiskowego. Autorzy sygnalizują tę kwestię na str. 72, pisząc o redukcji tlenków azotu, że : *„osiągnięcie poziomu redukcji powyżej 60-80%, według BREF wymaga jednak wyższego nadmiaru reagenta. Może to z kolei prowadzić do wtórnej emisji amoniaku, określanej jako tzw. ammonia slip”*. Dalej wskazuje się również, że *„zastosowanie mocznika zamiast amoniaku powoduje stosunkowo wyższe emisje N₂O, który obecnie nie jest wprowadzanie limitowany, ale w przyszłości nie wyklucza się wprowadzenia stosownych ograniczeń w tym zakresie w przyszłości”* (pisownia oryginalna). Zasadnym wydaje się pogłębienie tej kwestii o zagadnienia sygnalizowane przez autorów, są one bowiem istotne dla dokonania należytej oceny środowiskowej i rozwiania sygnalizowanych wątpliwości.

XI. W raporcie nie przedstawiono prognoz na temat charakterystyki żużla, zwłaszcza zawartości w nim metali ciężkich i innych substancji niebezpiecznych, a także informacji o wymywalności zawartych w nim zanieczyszczeń. Autorzy jedynie lakonicznie stwierdzają że wystąpi proces hydratacji polegający na przyłączaniu wody do związków chemicznych zawartych w ziarnach żużla, co powinno poprawić jego odporność na wymywanie metali ciężkich (nie wspomina się o innych substancjach niebezpiecznych) a w konsekwencji – pozwolić na pełne przemysłowe wykorzystanie. Innymi słowy – odpad niebezpieczny o kodzie 19 01 11 w wyniku sezonowania zmieni kod na 19 01 12. Nie przedstawia się dowodów na potwierdzenie stawianej tezy; nawet przyjmując jej słuszność, wydaje się że tak poważne aspekty powinny być w raporcie udowodnione. W procesie spalania odpadów metale ciężkie często przechodzą w formy mobilne (chlorki

i siarczany), które mogą być łatwo wyflukiwane z żużli poprocesowych. W praktyce może się zatem okazać, że zawartość związków metali ciężkich w żużlach dyskwalifikuje je do dalszego wykorzystania przemysłowego i jedyną możliwością będzie ich składowanie na składowiskach.

XII. Wobec ryzyka wyflukiwania związków metali ciężkich z żużli, pogłębionej analizy wymaga sposób zagospodarowania odcieków – wód opadowych i roztopowych. Raport przewiduje ich wykorzystanie w procesie technologicznym (do mokrego gaszenia żużla). Wyjaśnienia zatem wymaga kwestia wpływu tego procesu na sumaryczną wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz kumulowania się związków metali ciężkich w procesie obiegu wody przemysłowej i obiegu żużla.

XIII. Część z przedstawionych w raporcie propozycji wykorzystania żużla po waloryzacji jest w Polsce zabroniona. Odpady tego typu nie są wymienione w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. Nr 49, poz. 356), co wyklucza ich bezpośrednie zastosowanie do podbudowy dróg i autostrad bądź formowania czaszy składowisk odpadów.

Natomiast rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów wskazuje jednak, że odpady poprocesowe ze spalania odpadów można wykorzystać na potrzeby sporządzania mieszanek betonowych dla budownictwa, ale jedynie pod warunkiem udokumentowania odpowiednio niskiej wymywalności metali ciężkich. Jak słusznie wskazują autorzy raportu, kwestia ta będzie rozstrzygnięta w drodze aprobaty budowlanej.

Wobec powyższego, a także mając na uwadze przepisy dyrektywy 2008/98/WE w sprawie odpadów, należy dopuścić prawdopodobieństwo, że wykorzystanie żużli poprocesowych będzie możliwe jedynie pod warunkiem uzyskania zgodności z przepisami rozporządzenia nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 roku w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) – co będzie możliwe dopiero po wykonaniu szeregu badań i czynności formalnych. A zatem, twierdzenia autorów o tym, że sezonowany żużel będzie miał status gotowego produktu, możliwego do zastosowania w budownictwie (np. na str. 168 wskazuje się, że odpad o kodzie 19 01 12 „*po uzyskaniu*

aprobaty technicznej może być wykorzystywany jako materiał budowlany”) – implikuje konieczność dokonania analizy gospodarki wytwarzanymi odpadami w planowanej spalarni odpadów pod kątem zgodności z przepisami rozporządzenia REACH.

Z kolei rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549, z późn.zm.) dopuszcza możliwość ich bezpośredniego użycia jako warstwy izolacyjnej (przekładki) na składowiskach jedynie pod warunkiem udokumentowania (tj. przeprowadzenia odpowiednich badań), że posiadają one właściwości odpadów obojętnych. Raport nie dostarcza podstaw do przyjęcia, że żużle po sezonowaniu będą miały status odpadu obojętnego.

Kolejnym istotnym zagadnieniem zagospodarowania odpadów poprocesowych jest zestalanie i chemiczna stabilizacja odpadów stałych z oczyszczania gazów odlotowych oraz popiołów lotnych i pyłów z kotłów, zawierających substancje niebezpieczne. Odpady te są zaklasyfikowane jako odpady niebezpieczne. Autorzy wskazują, że w wyniku ich zmieszania z wodą, cementem i substancją stabilizującą dojdzie do przeistoczenia w odpad, który nie będzie już zaklasyfikowany jako odpad niebezpieczny i będzie mógł być kierowany na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Proces ten wydaje się być pożądanym działaniem dla wnioskowanego wariantu realizacji przedsięwzięcia, niemniej należałoby go chociaż ogólnie przeanalizować pod kątem oddziaływania na środowisko, czego nie dokonano w raporcie. Nie przedstawia się tu bowiem danych i dowodów uszczegółwiających bądź udowadniających twierdzenia autorów (na temat utraty właściwości odpadu niebezpiecznego), wobec czego, kierując się wspólnotową zasadą przezorności, należy je uznać za nieprawidłowe. Nie wskazuje się też innych niż składowanie możliwości zagospodarowania zestalonego odpadu, co wydaje się być niezgodne z hierarchią postępowania z odpadami – należy bowiem podjąć próbę analizy innych niż składowanie sposobów zagospodarowania przedmiotowego odpadu.

XIV. Wobec powyższego należy uznać, że w celu prawidłowego przedstawienia gospodarki odpadami poprocesowymi w postaci żużli oraz zestalonych pyłów i popiołów (co do których autorzy deklarują iż nie są to odpady niebezpieczne, nie podając przy tym ich charakterystyki) koniecznym jest odniesienie się autorów raportu do treści co najmniej trzech rozporządzeń istotnych z punktu widzenia zagospodarowania przedmiotowych odpadów:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2004 r. w sprawie warunków, w których uznaje się, że odpady nie są niebezpieczne (Dz. U. Nr 128, poz. 1347),
- rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553, z późn.zm.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów (Dz. U. Nr 37, poz. 229, z późn.zm.).

Raport nie odnosi się do powyższych rozporządzeń, co należy uznać za poważne uchybienie z uwagi na wagę zagadnienia odpadów poprocesowych.

XV. Co więcej, należy oczekiwać że raport winien udzielić odpowiedzi co do kwestii faktycznej możliwości (zbytu) wykorzystania żużli poprocesowych. Jest to sprawa o tyle istotna, że już teraz wielu wytwórców żużli ma problemy z ich zbytem, co w skali kilkunastoletniej może być jeszcze bardziej poważnym problemem – zwłaszcza dla żużli ze spalarni odpadów.

XVI. Podsumowując: istotnym uchybieniem raportu jest brak odpowiedniej analizy postępowania z wytworzonymi odpadami: brak danych o składzie i właściwościach wytwarzanych odpadów, brak informacji o ich dalszym zagospodarowaniu (możliwości odzysku w budownictwie lub możliwości składowania), ze szczególnym uwzględnieniem faktycznej możliwości przekazania odpadów (lub produktów) do kolejnych posiadaczy.

XVII. Wśród odpadów przewidzianych do wytwarzania autorzy raportu nie przewidzieli filtrów z oczyszczania spalin oraz okładziny piecowych i materiałów ogniotrwałych (odpad niebezpieczny), nie przedstawili także informacji na temat sposobu ich zagospodarowania.

XVIII. Raport nie przedstawia danych na temat przewidywalnej podczyszczalni ścieków przemysłowych, nie wskazuje też czy będzie ona źródłem wytwarzania kolejnych odpadów bądź emisji zanieczyszczeń (np. w postaci okresowych zrzutów o charakterze innym niż odprowadzanie ścieków do obiegu wody w instalacji).

XIX. W raporcie porównano planowane przedsięwzięcie z wytycznymi najlepszej dostępnej techniki dla instalacji spalania odpadów. Analiza ta jest jednak zdecydowanie niewystarczająca. W celu dokonania właściwej oceny oddziaływania na środowisko, koniecznym jest także odniesienie się do wymagań najlepszej dostępnej techniki dla emisji pochodzącej z magazynowania, dla ogólnych zasad monitoringu oraz dla przemysłowych systemów chłodzenia. Wymagania te zostały przedstawione w formie wytycznych (BREF's) opublikowanych przez europejskie biuro dyrektywy IPPC w Sewilli.

XX. Raport przedstawia możliwość wystąpienia sytuacji awaryjnych, w tym także poważnych awarii. W ślad za tym, przedstawia propozycję działań minimalizujących zagrożenie (zwłaszcza kwestie zapłonów w fosie odpadów). Można mieć jednak wątpliwości co do tego, czy temat ten przedstawiono w wyczerpujący sposób, nie jest to bowiem analiza ryzyka oszacowanego na podstawie danych o rozprzestrzenianiu zanieczyszczeń, do jakiego dojdzie w przypadku wystąpienia poważnej awarii. Raport nie zawiera także informacji na temat tego, czy przewidywana pojemność placu tymczasowego magazynowania zbelowanych odpadów jest wystarczająca, nie odnosi się też do kwestii bezpieczeństwa pożarowego magazynowania zbelowanych odpadów. Zarzucić wreszcie należy raportowi bardzo istotny brak jakim jest brak analizy na temat skutków zapłonu odpadów komunalnych magazynowanych na placu w zbelowanej formie.

XXI. Raport nie dokonuje oceny funkcjonowania przedsięwzięcia na dobra materialne. Powinien on dać odpowiedź na to, jak istnienie spalarni wpłynie na wartość nieruchomości znajdujących się w sąsiedztwie i adekwatnie do stwierdzonych oddziaływań zaproponować katalog działań minimalizujących.

XXII. W świetle powyższego należy uznać, że raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko nie jest zgodny z wymaganiami przepisów o ochronie środowiska, o których mowa w pkt. II niniejszej opinii, a w szczególności:

- nie jest zgodny z załącznikiem IV dyrektywy 85/337/EWG w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska,
- nie jest zgodny z art. 66 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziela społeczeństwa w ochronie

środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (którego wcześniejszym odpowiednikiem jest art. 52 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska),

- nie jest zgodny z art. 9 ust.2 rozporządzenia 1083/2006 WE ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności,
- nie jest zgodny z pkt. 154.1) Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych.

W związku z powyższym, nie stanowi on rzetelnej podstawy do wydania decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych, gdyż byłoby to sprzeczne z przepisami prawa o postępowaniu administracyjnym oraz przepisami o ochronie środowiska. Raport nie jest wyczerpującym materiałem dowodowym, na którym mógłby się oprzeć organ administracji publicznej chcąc wypełnić przesłanki art. 7 i 77 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Wobec powyższego, należy przywołać wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 31 marca 2009 r. (sygn. akt II OSK 433/08, LEX nr 525848), w którym stwierdzono: „Pominięcie aspektu środowiskowego poprzez brak rozważenia realizacji innych wariantów ze wskazaniem wpływu na środowisko, a także brak dostatecznego odniesienia się do kwestii oddziaływań skumulowanych oznacza, iż raport w tym zakresie nie może zostać uznany za spełniający wymogi ustawy Prawo ochrony środowiska. W konsekwencji raport taki nie może stanowić podstawy do wydania decyzji w przedmiocie środowiskowych uwarunkowań zgody na realizację przedsięwzięcia”.

Ponadto, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi w wyroku z dnia 29 stycznia 2009 r. (sygn. akt II SA/Łd 732/08, LEX nr 487500) wskazał, co następuje: „W postępowaniu dotyczącym oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia waga dokumentu jakim jest raport, jest niebagatelna, jako że stanowi on podstawowy dokument, na którym opiera się organ wydając decyzję rozstrzygającą o istocie sprawy. Tym samym więc raport winien być rzetelny, spójny i być wolny od niejasności i nieściśłości. Zaaprobowanie przez organ raportu zawierającego którąkolwiek z wymienionych wad i nie podjęcie próby wyeliminowania wadliwości stanowi

naruszenie przepisów postępowania w stopniu znacznym, mogącym mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia”.

Wobec powyższego, niezbędnym jest ujęcie w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko następujących kwestii:

- 1) przywołanie ustaleń strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przeprowadzonych dla dokumentów, z których wynika realizacja przedsięwzięcia,
- 2) rzetelne rozpatrzenie szerokiego spektrum alternatywnych wariantów realizacji przedsięwzięcia pod kątem technicznym (w tym obejmujących istniejące instalacje) oraz porównanie ich pod kątem środowiskowym, ekonomicznym, logistycznym i prawnym,
- 3) dokonanie obliczeń emisji z całości przedsięwzięcia do powietrza, której podstawą będą dane o właściwościach fizyko – chemicznych spalanych odpadów oraz o parametrach zachodzących w instalacji procesów,
- 4) dokonanie analizy wpływu na środowisko emisji dioksyn, furanów, benzoalfapirenu, pyłu PM 2,5, amoniaku oraz substancji organicznych (TOC),
- 5) odniesienie wyników analizy aerosanitarnej do ustaleń wynikających z programu ochrony powietrza,
- 6) dokonanie analizy możliwości przeprowadzenia skutecznego postępowania kompensacyjnego, o którym mowa w art. 225-229 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska,
- 7) przedstawienie uzasadnionych (z podaniem metodologii) prognoz charakterystyki fizykochemicznej odpadów poprocesowych,
- 8) przedstawienie danych o możliwościach zagospodarowania odpadów poprocesowych i produktów ubocznych – pod kątem możliwości faktycznego zbycia do kolejnych posiadaczy odpadów lub odbiorców produktów (w tym – odniesienie do konkretnych uwarunkowań wynikających z przepisów o odpadach, norm budowlanych oraz wymagań rozporządzenia REACH),
- 9) uwzględnienie informacji o wytwarzaniu odpadów filtrów z oczyszczania spalin oraz okładziny piecowych i materiałów ogniotrwałych,
- 10) przedstawienie danych o podczyszczalni ścieków przemysłowych oraz powiązaniach pomiędzy zawracaniem ścieków do obiegu wody przemysłowej a sumaryczną emisją zanieczyszczeń do powietrza,

- 11) odniesienie się do wytycznych BAT (BREF's) dla emisji pochodzącej z magazynowania, dla ogólnych zasad monitoringu oraz dla przemysłowych systemów chłodzenia,
- 12) rozszerzenie analizy wystąpienia poważnych awarii o zagadnienia związane z: rozprzestrzenianiem zanieczyszczeń będących skutkiem poważnych awarii, wystarczalności pojemności placu do tymczasowego magazynowania zbelowanych odpadów oraz bezpieczeństwa pożarowego takiego magazynowania,
- 13) przedstawienie analizy oddziaływania przedsięwzięcia na dobra materialne z uwzględnieniem wartości nieruchomości znajdujących się w sąsiedztwie oraz zaproponowaniem adekwatnych działań minimalizujących.

Krzysztof Okrański

Opinię sporządził:

mgr inż. Krzysztof Okrański, absolwent studiów ochrony środowiska na Uniwersytecie Wrocławskim oraz inżynierii środowiska na Politechnice Wrocławskiej. Autor dokumentacji środowiskowych i artykułów publikowanych w prasie branżowej. Trener prowadzący szkolenia w zakresie ocen oddziaływania na środowisko i gospodarki odpadami z doświadczeniem nabytym w Inspekcji Ochrony Środowiska i firmach konsultingowych specjalizujących się w ocenach oddziaływania na środowisko. Obecnie – ekspert zewnętrzny oceniający przygotowanie projektów pod kątem zgodności z przepisami środowiskowymi, pracownik stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, członek Regionalnej Rady Ochrony Przyrody we Wrocławiu.